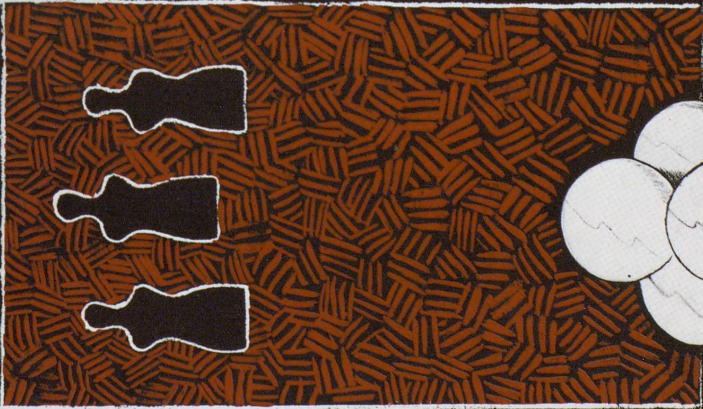
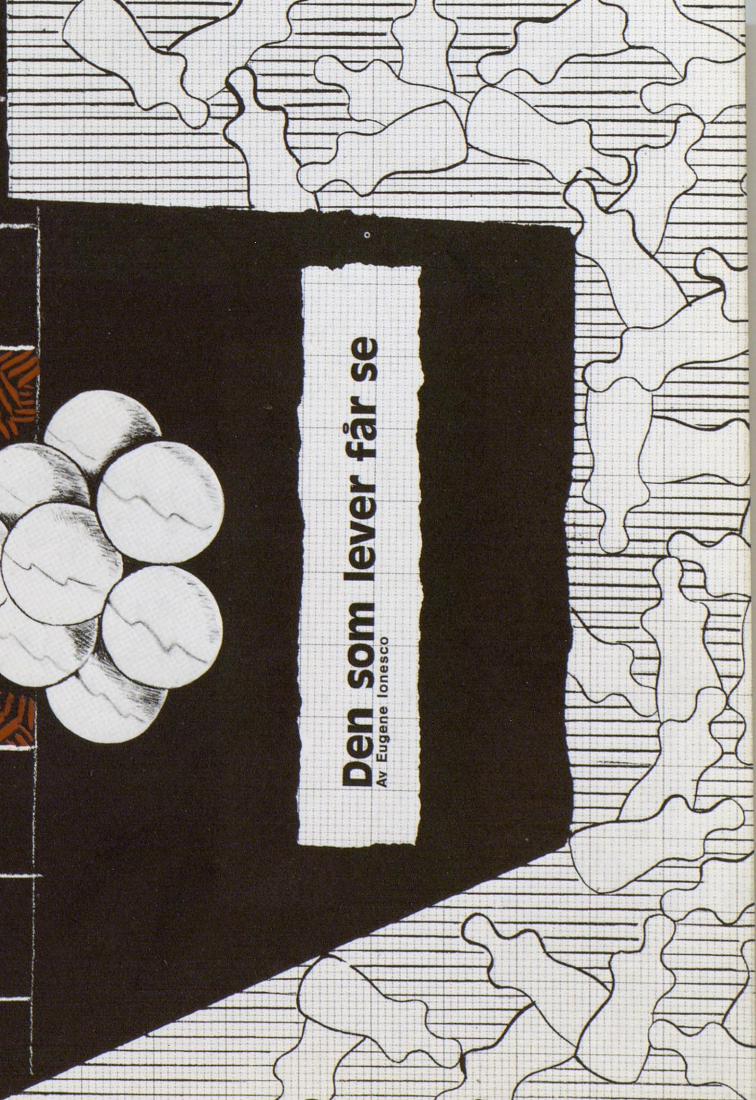

Trøndelag
teater 81/82

Den som lever får se

Av Eugene Ionesco

Den som lever får se

(Jeux de massacre)

av

Eugene Ionesco

Øversatt av Svein Selvig

Regi Tytti Oittinen
Regiassistent Rita Abrahamsen
Scenografi Paul Suominen
Masker/parykker Tryggve Larssen, Guri Dahl
Musikk i lege,- natt,-
og sluttscene Tor Halmrast

Inspisient Hans Nordø
Sufflør Anni Lauritzen
Lys Morten Reinan
Lyd Jan-Emil Indergaard
Rekvisitør Per Kristian Solbakken
Repetitør Per Arild Skorgen

Kulisser og kostymer er produsert i teatrets egne verksteder.
Fotografering og lydopptak under forestilling er ikke tillatt.

Programredaksjon May Selmer
Ansvarlig utgiver Ola B. Johannessen
Programillustrasjon Paul Suominen
Plakat/programomslag Grethe Fredriksen

Orkesteropptak under ledelse av Tor Halmrast.
I orkestret: Jes Jensen, Per Arild Skorgen, Dag Rune Løvberg, Bård Meland, Finn Rønnekkamp, Arne Martin Larsen, Bjørn Arne Berg, Einar K. Heier, Geir Lauvås og Olav Trondseth.

Teatret takker Jan O. Henriksen for velvillig hjelp.
Norgespremiere 9. Januar 1982.

Rettigheter Nordiska Teaterförlaget.

De som er med:

Merete Armand	Jakob Margido Esp
Gørli Mathisen	John Yngvar Fearnley
Hege Rohde	Per Gørvell
Ma Rosnes	Leif Jacobsen
Gerdi Schjelderup	Øystein Langeland
Wenche Strømdahl	Egil Lorck
Helga Wendelborg	Hallbjørn Rønning
Per Egil Aske	Sigurd Werring
Sverre Bentzen	Svein Wickstrøm

MANASJERI EUROPA

Den rumensk-franske dramatiker Eugene Ionesco er ofte blitt kalt «absurdist». Vi tror det henger sammen med det europeiske bevissthetsnivå da forfatteren ble introdusert. Døngang fikk vi vanskelig øye på de individuelle og sosiale konflikter som hans tekster var inspirert av. Imidlertid har utviklingen gått med stormskritt. Europa er til og med lansert som mulig slagmark for de to supermaktene, på «trygg» avstand fra de krigende parter. Virkeligheten har forlenget innhentet Ionescos stykker. Tanker som dengang tilhørte bevisstgjøringens fortropper — avant garden — er i dag mer eller mindre felleseie. De voksende freds- og anti atomvåpenbevegelser er et tegn på dette.

I januar 1982 er krigs- og unntakstilstand igjen en del av menasjeri Europas hverdag. Mennesker dør foran geværmunninger, i fengsler og gruveganger og som følge av kyniske spekulanters manipulering med spansk matolje! (Hvilken Ionesco-situasjon!) Samtidig er muligheten for menneskehetens totale blivutslettelse reelt fundert. Absurdisten er i sannhet blitt realist.

Ola B. Johannessen
Teatersjef

«Vi befinner oss i den situasjon at hver eneste borger i ethvert land, hans barn og hans livsverk, blir truet av den forferdelige usikkerhet som hersker i vår verden i dag. Den tekniske utviklings fremskritt har ikke øket menneskehetens trygghet og velferd..... den har i virkeligheten bidratt til å øke de farer som truer freden og selve menneskehetens eksistens.»

Albert Einstein, i åpent brev til F.N.s hovedforsamling, 1947.

Å TA LIVET AV EN VIETKONGSOLDAT, kostet Amerikanerne kr. 1.772.000,- i Vietnamkrigen. Sivile tilleggskostnader er ikke medregnet. Prisen pr. hode i dag vet man ikke eksakt. Det man med sikkerhet vet, er at det PR. MINUTT brukes kr. 5.759.000,- fem millioner syv hundre og femtini tusen — til militær og rustningskostnader, ifølge det internasjonale fredsforskningsinstituttet i Stockholm. KUNNE MAN TENKE SEG Å BRUKE DISSE PENGENE ANNERLEDES????????????????????????????????

Et enslig amerikansk bombefly kom inn over Hiroshima 6. august 1945. En bombe ble sluppet. Den var 3 meter lang og 70 cm i diameter. Da den var vel 500 meter over bakken, eksploderte den med en voldsomhet som på et brøkdels sekund la to tredjedeler av byen i grus, og som **øyeblikkelig** drepte halvparten av byens innbyggere. Overlevende som hadde ansiktet vendt mot lynglimtet, ble blinde, 50.000 ble alvorlig såret:

.....«ansiktene deres var helt oppbrent, øynehulene var tomme. Væsken fra øynene som var smeltet, hadde rent ned over kinnene deres.... Munnen var forvandlet til væskende sår... Av 150 leger i byen var 65 alt drept og de fleste andre såret. Av 1780 sykepleiere var 1654 drept eller så alvorlig såret at de var arbeidsudyktige».

Dr. Hiatt, Harvard University.

«De fleste synes jo at mitt opprør mot krigen er en gal manns opprør. Men jeg må få folk til å forstå at atomkrig like meget betyr moralsk forfall som fysisk ødeleggelse. Jeg er likeglad med hva folk tenker om min karakter, bare jeg kan få dem til å stanse opp og forstå meg — forstå at de ikke må la det samme komme over seg selv og sine barn. Mitt «GO AHEAD» skal bli det instrument som viser min skyld. Det skal det legges vekt på, slik at tusener av mennesker i hele verden kommer til å se den demoraliserende virkning bomben kan ha. Jeg tror det er nødvendig med en lang og tapper kamp hvis vår overbevisning og filosofi skal seire».

Claude Eatherly, majoren som utløste bomben over Hiroshima.

Sammenlignet med dagens atomarsenal, var Hiroshimabomben bare en minibombe. Den svarte til 12.000 tonn. En beskjeden bombe i dag — på et MEGATONN, har en sprengkraft som er 74 ganger større enn Hiroshimabomben. Omsatt til dynamitt, ville denne lasten fylle et godstog som sammenhengende rekker fra Oslo til Trondheim.

Ved et atomangrep på ett megatonn over en by av Hamburgs størrelse, ville 900.000 dø momentant.

....«Ved siden av de hardt skadede med store forbrenninger, danner de «strålesyke» den største gruppen atom-bombeoffer. Den radioaktive strålingen, som ikke er følbart, fører til en betydelig skade på organismen. En høy strålingsbelastning ødelegger nervesystemet, — døden inntreffer etter få timer. Ved lavere stråling blir mage, — tarm og knokkelcellene ødelagt. En følge av et totalt sammenbrudd av kroppens forsvarsmekanismer, er diaré og infeksjoner. Døden inntreffer vanligvis etter en uke... Hvis døden ikke inntreffer, følger det som verre er: Et liv med kontinuerlig vekttap, forkrøplinger, grenseløse smerter, kreft og leukemi. Skadede forplantningsorganer, og celler, som hvis de overhode er aktive, produserer misdannede forstre».

Dr. Eberhard Weber.

«Vi vitenskapsmenn, hvis tragiske skjebne det har vært å medvirke til å gjøre disse tilintetgjørelsesmetodene mer grusomme og effektive, må betrakte det som vår høytidlige og fremste plikt å gjøre alt som står i vår makt for å hindre at disse våpnene blir brukt...»

Albert Einstein, 1948.

De overlevende vil misunne de døde.

Nikita Khrustsjov

«Sovjetrusserne har ingen moral, fordi de tror ikke på et liv etter døden, og heller ikke på Gud».
Ronald Reagan.

«I en fremtidig krigssituasjon, for eksempel i en kamp om en by, bestråler vi fiendens hær. Lufttrykket, som oppstår høyt over bakken ved en nøytronbombe-eksplosjon, når ikke jordoverflaten fordi det reduseres. Dermed vil den ødeleggende virkning av varme og lufttrykk holdes unna jordens overflate. Nøytronbomben er derfor en bombe som ødelegger mennesker, men bevarer eiendommer. Når jeg blir spurt om det ikke er umoralsk å ta livet av mennesker, men å skåne eiendommene, svarer jeg alltid: Menneskene er fiendtlige soldater. Å bevare sivileiendom er helt riktig. Har De lyst på en Cola?»

Utdrag av et intervju med nøytronbombens oppfinner, SAMUEL T. COHEN.

Intervjuer: De snakker hele tiden om Europa, en krig i Europa. Jeg bor i Europa. Det De forteller liker jeg ikke.
Cohen : Det er logisk. Til det kan jeg bare si at De er uheldig som har Sovjetblokken som nabo. Dere er truet.
Verdenshavene skiller oss.

«I århundrer har Europa hindret alle menneskers fremgang, og latt dem slave for sine formål og sin heder. I århundrer har Europa i et såkalt eventyrtogs navn kvalt nesten hele menneskeheten. Se på Europa nå, der det står og vipper mellom atomoppløsning og åndelig oppløsning».

Den algirske forfatter Franz Fanon.

EUROSHIMA, MON FUTUR!

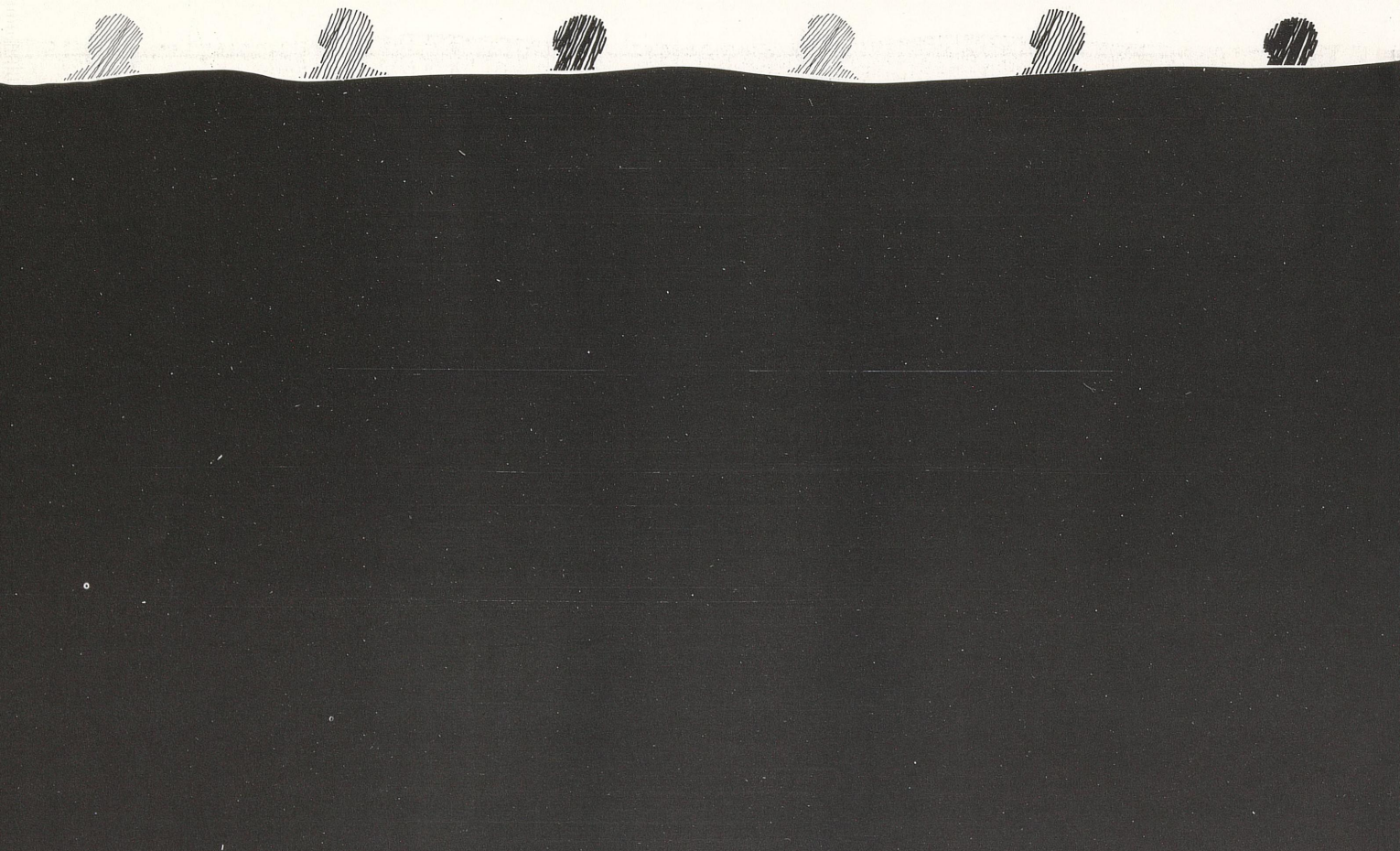
«Hvis våre politiske ledere nå alvorlig overveier våpnets (nøytronbomben) bruk i en europeisk krig, og vi tillater dem å gjøre det, så bør vi stille vente på at mennene i hvite kitler kommer, for det er oss, og ikke menneskene på sinnsykehusene, som er gale».

Lord Chalfont i The Times.

«Soldater som mottar selv ti ganger en dødbringende dose nøytronstråling, kan fortsette effektiv kamp i omkring 30 minutter etter det, og de dør først en dag eller så senere. De som mottar bare én dødbringende dose, kan fortsatt fungere i atskillige timer, og dør først etter noen uker».

Herbert Scoville, tidligere visedirektør i CIA.

«Vi har innbudt til kongress fordi vi tror at dette forum er det riktige for å gjøre offentligheten oppmerksom på at det bare finnes EN mulighet for medisinsk hjelp ved en atomkrig: NEDRUSTNING. Det eneste vi sannsynligvis kunne gjøre, var å gi ofrene opiatet (morfin o.l.) for å lette døden for dem».

Uttalelse fra en legekongress i Hamburg 1981.

OG HVORDAN VIL VERDEN SE UT FOR DE SOM EVENTUELT OVERLEVER I BETONGBUNKER?

«Alt er infisert av radioaktivitet; en ruinørken; fullt av lik av mennesker som ikke nådde bunkeren; blant dem dyrekadavre og radioaktive og dermed uspiselige planter. Osonlaget, som filtrerer skadelige solstråler i atmosfæren, er ødelagt. Først etter fem år vil dette livsviktige beskyttelseslaget igjen være regenerert».

Dr. Eberhard Weber.

Det sveitsiske firma Nestlé kom for ikke lenge siden på markedet med en såkalt «overlevelsespakke» for de som får plass i en bunker. PEMMIKAN heter produktet, som inneholder sukret, tørket kjøtt. Boksen er på 750 gram, og beregnet til frokost. Middag- og kveldsmaten har et annet innhold, og selges på bokser á 4,5 kilo. For begge garanterer Nestlé: **Ti års varighet**. Firmaet presiserer ytterligere på boksen: «Dette næringsmiddel har ingen ting med de øvrige Nestlé-produktene å gjøre, som utmerker seg i smak, aroma og kvalitet forøvrig. Den som ønsker å overleve, spør ikke etter kaviar eller oksefilet, røket laks eller gåselever».

DEN BESTE ATOMBOMBEBESKYTTELSE:

Hver kveld blir Amerikas uavhengighetserklæring, forfatning og «Bill of Rights» nedsunket i en 50 tonn tung safe av betong og stål. Dette for å sikre at dokumentene fremdeles står ved kraft etter et atombombeangrep..... I huler under Kansas lagrer 15.000 amerikanske firmaer sine dokumenter som skal «overleve» en atomkrig. «Sikkerhet i dypet» reklamerer utleierne med. Her arkiverer bl.a. MGM kopier av sine viktigste filmer, Pizza-Hutkjeden oppbevarer lisenskontrakter, Cessna Aircraft, Citicorp Bank og Mobil Oil sine statutter, bilag og kundekontrakter. De ansatte her nede har «gjennomgått en streng test når det gjelder emosjonell stabilitet, moral og karakteregenskaper».

Blir det krig i Europa, er det ikke bare atomvåpnene som truer. Stormaktene hamstrer kjemiske kampstoffer med bestialsk virkning. Og som i en atomkrig, vil først og fremst sivilbefolkningen bli offer for disse våpnene.

«Jeg er pessimist. Alle utviklingslinjer peker mot helvete. Men det er ikke menneskeverdig å gi opp. Vi må gjøre det klart for supermaktene at de ikke kan fortsette sitt spill med oss som brikker. Det er våre liv det gjelder».

Alva Myrdal, 3. januar 1981.

«Forskjellen mellom livet og teatret, er at på teatret finnes det nødutgang, men i livet finnes det ingen».
Dørvakten på Trubadur Restaurant, Trondheim september 1981.

DET PLANLAGTE INFERNO

Nasjonene i industrilandene, som har ført de store utslettelseskampene, fremsto i denne tiden mektigere og større enn noen gang tidligere. De hørte til de rikeste på jorden — på bekostning av befolkningen på den sydlige halvkule som de systematisk hadde utbyttet. Atomkatastrofen kan bare forklares som et planmessig, kollektivt selvmord. Vi påstår at denne sivilisasjonen befant seg i en uopphørlig tilbakegang. Og det var uutholdelig for den å skulle gå denne snikende sykkelighet i møte. Folk i de høyindustrialiserte statene hadde åpenbart innrettet seg på en viss stormannsgalskap. Men da hadde plutselig — i det minste et skikt av befolkningen — kommet til den erkjennelsen at man befant seg på en meget farlig og usunn vei. Det ble tatt kontakt med grupper av spesialister, som fikk til oppdrag å finne ut hvordan livsbetingelsene på jorden ville forandres dersom utviklingen fortsatte i samme retning som tidligere. De regnet ut at år for år ville det oppstå nye ørkenområder som fortrengte åkrer og dyrket mark. Giftige gasser ville forurense atmosfæren mer og mer. Sur nedbør ville skade jordsmonnet og avlingene. Drikkevannet ville forurennes, og det ville oppstå mangel på det. Avfallsproduktene fra atomkraftverkene ville det bli vanskelig å kvitte seg med på en forsvarlig, sikker måte. I løpet av tyve år ville omkring 600 millioner mennesker leve på randen av et eksistensminimum. Millioner leste disse dystre prognosene, som egentlig burde ha alarmert dem. Opplysningene om faren, og hva som kunne gjøres for å avverge den, var alment utbredt. Noe må imidlertid ha forhindret at de brukte denne kunnskapen. De dominerende nasjoner har tvert imot ennå en gang kastet seg ut i en fantastisk anstrengelse som — slik det ser ut — fornuftsstridig nok var innsiktet på total utslettelse istedenfor redning.

Hva vesener fra en annen stjerne fant ut da de besøkte VÅR stjerne etter at alt liv var dødt etter en atombombekatastrofe — utdrag fra boken «Alle snakker om freden» av Horst Eberhard Richter.

Gi våre barn en fremtid!

